

22. april
2025

EKOČASOPIS

Uredila: mag. Evelina Katalinić
Lektorirala: Lara Puhan

Nagovor ekokoordinatorice EŠMS, mag. Eveline Katalinić

Dragi dijaki, spoštovani profesorji in vsi prijatelji narave, ob dnevu Zemlje se še posebej zavedamo, kako dragocen je naš planet – edini dom, ki ga imamo. Na Ekonomski šoli Murska Sobota se zavedamo, da gospodarski razvoj ne pride brez posledic. Prav mi, ki se vsakodnevno ukvarjamo z razumevanjem ekonomije, moramo biti prvi, ki opozorimo: prekomerni posegi v okolje vodijo v porušeno ravnovesje, ki ne ogroža le naravo, temveč tudi naše lastno blagostanje.

Zato je naša naloga jasna – okoljsko osveščati. In to ne le ob posebnih priložnostih, ampak vsak dan. Ponosna sem, da imamo na naši šoli profesorje, ki imajo srce za naravo in okoljske vsebine skrbno vnašajo v svoje poučevanje.

Brez njihovega truda in predanosti ne bi bila ekošola takšna, kot je danes.

Posebno priznanje pa gre vam, dijaki – vsem, ki z veseljem sodelujete v ekoaktivnostih, zbiralnih akcijah, čistilnih pobudah, ustvarjalnih delavnicah ter s svojimi idejami in dejanji kažete, da vam je zares mar. Vi ste tisti, ki ste dokaz, da tudi mladi lahko naredijo spremembo.

Na koncu vas vabim, da ob dnevu Zemlje vsak pri sebi razmisli – kaj lahko kot posameznik storim za boljši jutri?

Morda je to manj plastike, več hoje, več prijaznosti do narave in ljudi. Naj bo vsak dan priložnost za bolj zelene odločitve.

Za našo Zemljo. Za nas vse.

GLOBE PROGRAM

V šolskem letu 2024/25 v okviru programa GLOBE nadaljujemo z opazovanjem drevesnih vrst. Opazovanju dijaka Denisa Harija iz 3. d oddelka sta se pridružili dijakinji Neva Bencak in Zala Bujan iz 1. d oddelka.

Denis opazuje drevo lipovec pred vhodom v Ekonomsko šolo Murska Sobota, Neva in Zala pa sta si za opazovanje izbrali rdeči javor za šolo. Njihovo opazovanje je osredotočeno na brstenje dreves in opazovanje velikosti listnih ploskev. Ob koncu opazovanja se bodo udeležili mednarodne videokonference, na kateri bodo dijaki predstavili primere dobre prakse.

Zapisala: mag. Evelina Katalinić

KOTIČEK RABLJENIH KNJIG

V okviru ekošole smo septembra 2024 pred šolsko knjižnico postavili kotiček rabljenih knjig, ki spodbuja izmenjavo in ponovno uporabo knjig med dijaki in zaposlenimi. Gre za trajnostno naravnan projekt, s katerim želimo podaljšati življenjsko dobo knjig ter hkrati okrepiti kulturo branja in medsebojnega sodelovanja.

Kotiček deluje po enostavnem principu: kdor želi, lahko prinese knjige, ki jih ne potrebuje več, in/ali si izbere katerega od ponujenih naslovov. Poleg leposlovnih in drugih knjig redno dopolnjujemo tudi izbor starejših učbenikov, ki so lahko v pomoč pri učenju ali pripravi na izpite.

Projekt je bil med dijaki in zaposlenimi zelo dobro sprejet. Knjige redno krožijo, police pa se hitro polnijo z novimi. Veseli smo, da s tem majhnim, a učinkovitim korakom prispevamo k zmanjševanju odpadkov in spodbujamo trajnostno ravnanje.

Zapisala knjižničarka: Sanela Kavaš

IZMENJEVALNICA

Decembra je v avli šole, pod stopnicami, zaživela izmenjevalnica, kamor so dijaki in zaposleni šole lahko prinesli rabljena oblačila, obutev in šolske potrebščine, ki jih ne potrebujejo več, a so še vedno v dobrem stanju in uporabne.

Dogodek je bil zasnovan z namenom spodbujanja trajnostnega načina življenja, ponovne uporabe tekstila, obutve in šolskih potrebščin, ter pomoči tistim, ki so v stiski.

Dijake in zaposlene smo nagovarjali k sodelovanju s sloganom: *»Pridi, morda najdeš kaj zase in prispevaš k ponovni uporabi ter zmanjševanju odpadkov«.*

Pobuda je naletela na velik odziv, saj so mnogi prepoznali vrednost ponovne uporabe oblačil, obutve in šolskih potrebščin, ter s tem prispevali k zmanjšanju odpadkov.

Ob zaključku izmenjevalnice so dijaki preostale kose oblačil in obutve odnesli na območno enoto Rdečega križa Murska Sobota, kjer jih bodo namenili socialno ogroženim. S tem so pokazali izjemen čut za solidarnost, sočutje in družbeno odgovornost.

Pobuda ni bila le dobrodelna, temveč tudi okoljsko osveščena. Dijaki so si plastične vreče, kamor so dali rabljena oblačila in obutev, sposodili od čistilk in jim potem vreče vrnili. Tako so poskrbeli za večkratno uporabo plastičnih vreč.

S tem so dijaki dokazali, da jim ni vseeno za prihodnost našega planeta, saj so s ponovno uporabo preprečili, da bi uporabna oblačila končala med odpadki.

Dijaki Ekonomske šole Murska Sobota so s tem dogodkom pokazali, da se z majhnimi koraki lahko dosežejo velike spremembe – tako na področju dobrodelnosti kot tudi pri varovanju okolja.

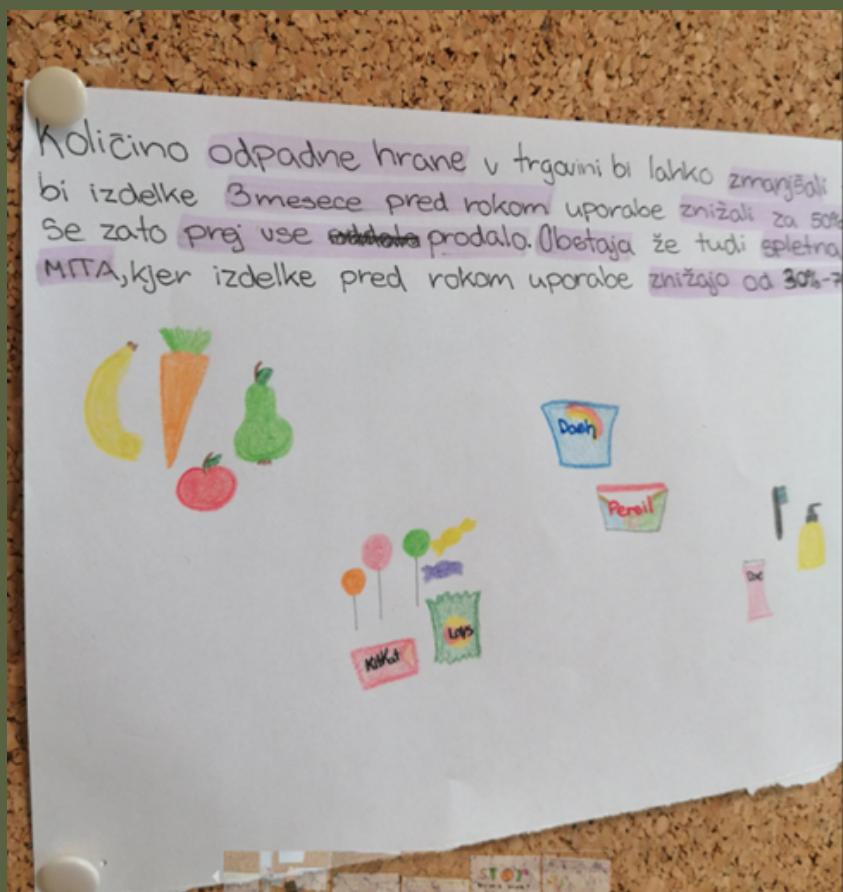
Zapisala: Barbara Baler

Hrana ni za tjavendan

Z dijaki 3. e oddelka smo se pogovarjali o tem, kako bi lahko trgovci poskrbeli, da bi zmanjšali količino zavržene hrane v trgovinah. V trgovinah se namreč vsako leto zavrže več kot 14.000 ton hrane, kar predstavlja več kot 9 % vse zavržene hrane v Sloveniji. Dijaki, ki so že opravili praktično usposabljanje pri delodajalcu v trgovini, so imeli zelo zanimive zamisli in ideje, kako se lotiti tega izziva. Na panoju v učilnici N47 si lahko ogledate, kako so predstavili svoje zamisli in ideje.

- Sodelovanje z dobrodelnimi organizacijami
- Pogostejšo naročanje manjših količin hitro pokvare hrane
- Starejše izdelke se postavi v ospredje
- Ponujanje manjših pakiranj

- Promocije za hitro pokvarljivo hrano
- Doniranje hrane
- Natlačnejše načrtovanje zalog
- Znižanje cen (50%) pred rokom

Z dijaki 1. a oddelka smo pri matematiki med obravnavo sklepnega in odstotnega računa reševali naloge z življenjsko tematiko, da bi ozavestili, kako pogosto negospodarno ravnamo s hrano v domačem gospodinjstvu. Ob utrjevanju snovi in računski praksi so dijaki razmišljali, kaj lahko sami naredimo, da bi doma ustvarili čim manj odpadkov.

- Izračunaj in primerjaj podatka, koliko zavržene hrane, nastale v gostinstvu in strežbi, se je zavrrglo v letih 2022 in 2023. Odgovor zapiši v odstotkih.

$$\begin{array}{l} \cdot 2022: 48.839 \text{ ton} \\ \cdot 2023: 55.956 \text{ ton} \end{array} \quad \frac{55.956 - 48.839}{48.839} \times 100 = 14,6\%$$

- Kako bi ti sam lahko vplival na zmanjšanje količine zavržene hrane v gostinstvu in strežbi?

- manjše porcije hrane
- boljše upravljanje zalog
- spodbujanje odnosa hrane doma

- Leta 2023 so trgovine z živili zavrgle 15.005 ton hrane. Kolikšen odstotek celotne zavržene hrane v tem letu predstavlja ta izvor?

$$\begin{array}{l} 15.005 \text{ ton} \\ 164.803 \text{ ton} \end{array} \quad \frac{15.005}{164.803} \times 100 = 9,1\%$$

- Delež užitnega dela v odpadni hrani (v celoti) se je po oceni SURS-a iz leta 2022 do 2023 znižal za 3 odstotne točke in znašal 37 %. Koliko užitne hrane je bilo zavrženo leta 2022 in koliko 2023?

$$\begin{array}{l} 2022: 40\% \\ 2023: 37\% \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{v tonah} \rightarrow 2022 \\ \frac{40}{100} \times 150.839 = 60.336 \text{ ton} \\ \text{v tonah} \rightarrow 2023 \\ \frac{37}{100} \times 164.803 = 60.977 \text{ ton} \end{array}$$

- Opiši vsaj en primer, kako doma, v vašem gospodinjstvu ravnate s hrano, ki ni več popolnoma sveža, ni pa še pokvarjena.

Kruh, ki se je posušil uporabimo za kruhove smetke

Procentni in sklepi račun. – VAJE

- 1.) Nastajanje odpadne hrane po izvoru in ravnanje z njo (tone), Slovenija, letno (2022, 2023):

	2022	2023
Nastala odpadna hrana - SKUPAJ (tone)	150.839	164.803
... nastala v proizvodnji hrane (vključno s primarno) (tone)	10.645	21.825
... nastala v distribuciji in trgovini z živili (tone)	14.070	15.005
... nastala v gostinstvu in strežbi hrane (tone)	55.839	55.956
... nastala v gospodinjstvih (tone)	70.285	72.018

- Izračunaj, za koliko odstotkov se je povečala skupna količina odpadne hrane iz leta 2022 v 2023.

holičina se je povečala za 9%.

$$\frac{150.839 \text{ ton} \cdot x}{164.803 \text{ ton}} = 100\%$$

$$164.803 \cdot x = 150.839 \cdot 100$$

$$164.803x = 15.083.900 / : 164.803$$

$$x = 91\%$$

- Koliko odstotkov zavržene hrane predstavlja odpadna hrana nastala v gospodinjstvih v letu 2023?

predstavlja 43,6%.

$$\frac{72.018 \text{ ton} \cdot x}{164.803 \text{ ton}} = 100\%$$

$$164.803x = 72.018 \cdot 100$$

$$164.803x = 7.201.800 / : 164.803$$

$$x = 43,6\%$$

- Razmisli, kako bi ti sam lahko vplival na zmanjšanje tega odstotka (najdi vsaj tri možne rešitve za gospodinjstvo).

1) Neaktivna uporaba ostankov.
 2) Kompostiranje hrane
 3) Zamrzovanje hrane (če veš, da česa ne boš porabil pravočasno, ga zamrzni)

- Kje in za koliko odstotkov je porast odpadne hrane iz l. 2022 v l. 2023 največji? Največji porast odpadne hrane je bil v proizvodnji hrane, kar za 51,2%.

$$\frac{21.825 \text{ ton} \cdot x}{10.645 \text{ ton}} = 100\%$$

$$10.645x = 21.825 \cdot 100$$

$$10.645x = 2.182.500 / : 10.645$$

$$x = 51,2\%$$

Z maturanti smo med utrjevanjem statistike pregledovali in proučevali podatke z ekološko vsebino (vir: SURS).

Zapisala: Jasna Gomboc

Preglednica in graf prikazujeta količino komunalnih odpadkov, ki jih prebivalec Slovenije pridelal v enem letu. Zapišite predpis linearne funkcije $f(x) = kx + n$, katere graf poteka skozi točki A in B . Koliko odpadkov bi pridelal prebivalec Slovenije v letu 2050, če bi količina odpadkov naraščala v skladu z modelom, ki je opisan s funkcijo f ?

Leto	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nastali komunalni odpadki [kg/prebivalca na leto]	433	451	465	478	495	509

(Vir: SURS)

Nastali komunalni odpadki [kg/prebivalca na leto]

(6 točk)

$$\left. \begin{array}{l} A(2014, 433) \\ B(2019, 509) \end{array} \right\} (2)$$

$$k = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1} = \frac{509 - 433}{2019 - 2014} = 15,2 \quad (1)$$

$$y = k \cdot x + n$$

$$509 = 15,2 \cdot 2019 + n$$

$$n = -30179,8$$

$$f(x) = 15,2x - 30179,8 \quad (1)$$

Odg: Prebivalec bi po tem modelu l. 2050 pridelal $f(2050) = 980,2$ kg odpadkov. (1)

Krožek šolskega ekovrta skozi leto dijake povezuje z naravo in jim omogoča aktivno sodelovanje pri oblikovanju vrta. V jeseni vrtniček okrasimo z jesensko dekoracijo in pisanimi naravnimi materiali, poleg tega pa posadimo čebulice tulipanov, ki čez zimo počivajo v zemlji. Vrt zimski čas preživi v mirovanju, pod snežno odejo ali v megleni tišini. Spomladi nas pričakajo bujno razcveteni tulipani, ki s svojo barvitostjo oživijo šolski prostor. Takrat terasa zasije v svoji najlepši podobi, ravno pravi trenutek, da začnemo s sajenjem prvih semen. Naš šolski vrtniček tako ni le prostor za delo, ampak tudi prostor za sprostitev, učenje in občudovanje narave skozi vse letne čase.

Zapisala: Sabina Krivec

MLADI POROČEVALCI ZA OKOLJE

V okviru mladih poročevalcev za okolje smo se tudi letos lotili ene izmed predlaganih tem, in sicer smo se podali v raziskovanje trajne mobilnosti.

Trajnostna mobilnost se nanaša na pristop k prometu in mobilnosti, ki je okolju prijazen, socialno vključujoč ter gospodarsko vzdržen. Gre za premik od tradicionalnih načinov prevoza, ki temeljijo na fosilnih gorivih, k bolj trajnostnim alternativam, ki zmanjšujejo vplive na okolje, prometne zastoje ter odvisnost od nafte.

Cilj trajnostne mobilnosti je ustvariti bolj uravnotežen, učinkovit in prijazen prometni sistem, ki izboljšuje kakovost življenja prebivalcev, zmanjšuje onesnaževanje in omogoča trajnostno gospodarsko rast.

Lotili smo se raziskovanja projekta murskosoboške občine, Soboški Biciklin. Soboški Biciklin je okolju prijazen, zdrav in izjemno preprost način prevoza po mestu.

Mladi raziskovalki v letošnjem šolskem letu sta Staša in Lea iz 3. e oddelka.

Zapisala: Lara Puhan

ŠOLSKO TEKMOVANJE IZ EKOKVIZA

5. decembra 2024 je potekalo šolsko tekmovanje iz EKOKVIZA. Letošnja tema je bila ENERGIJA PRIHODNOSTI. Na kvizu je sodelovalo 34 dijakov naše šole. Najbolje se je odrezal Luka Kolarič iz 3. a, ki je osvojil 31 točk.

Zapisala: Janja Adanič Vratarič

Bodimo trajnostni vsak
dan.